

courtyards abutted each other and the wall between the large and small courtyard collapsed thus] in the large courtyard there are side-posts [i.e., the continuation of standing wall] on both sides [of the breached wall], and it is considered as separated from the small one. But the small courtyard [whose entire abutting wall collapsed] is not separated from the larger one; rather, it is considered like a corner [or pocket] of the

large one. (3) So, too, if there is excrement in the large courtyard, it is forbidden to pray or to recite the Shema in the smaller one. However, if there is excrement in the small courtyard, it is permitted to pray or to recite the Shema in the large one, as long as there is no foul odor there, because it is considered separated from it.

עמָהם בַּמָּקוֹם אֶחָד מִפְּנֵי שֵׁשׁ בַּגְּדוּלָה פָּסִין מִכָּאן וּמִכָּאן וְהָרִי הִיא כְּמוֹ מוּפְלָגַת מִן הַקְּטָנָה וְאֵין הַקְּטָנָה מוּפְלָגַת מִן הַגְּדוּלָה אֲלָא הָרִי הִיא כְּקָרִן זְוִית שְׁלֵה: ג וְכֵן אִם הִיתָה צוּאָה בַּגְּדוּלָה אֶסוּר לְהִתְפַּלֵּל וְלִקְרוֹת קְרִיאַת שְׁמַע בַּקְּטָנָה. הִיתָה צוּאָה בַּקְּטָנָה מוּתָר לְהִתְפַּלֵּל וְלִקְרוֹת קְרִיאַת שְׁמַע בַּגְּדוּלָה אִם לֹא הָיָה שָׁם רִיחַ רַע מִפְּנֵי שֶׁהִיא מוּפְלָגַת מִמֶּנָּה:

BEHALOTKHA FOR THURSDAY

בהעלותך ליום חמישי

TORAH

תורה

יכוין בקריאת חמשה פסוקים אלו שהם כנגד ה דמילוי הה אחרונה ושם ב"ן לקנות הארת רוח משבת הבאה

כב ובתר בן עליו לואי למפלח
ית פולחנהון במשכון זמנא
קדם אהרן וקדם בנוהי כמא
די פקיד יי ית משה על לואי
בן עבדו להון: כג ומליל יי עם
משה למימר: כד דא די לואי

כב וְאַחֲרֵי־כֵן בָּאוּ הַלְוִיִּם לְעַבְדֹת אֶת־
עַבְדֹתֶם בְּאֵהֶל מוֹעֵד לִפְנֵי אֹהֶרֶן וּלְפָנַי
בְּנִי כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִי יְדוּהָ אֶת־מֹשֶׁה עַל־
הַלְוִיִּם כֵּן עָשׂוּ לָהֶם: ס כג וַיְדַבֵּר יְדוּהָ
אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: כד זֹאת אֲשֶׁר לְלוִיִּם מִבֶּן

(22) Afterwards, the Levites came to perform their service in the Tent of Appointment before Aharon and before his sons. As the Lord had commanded Moshe regarding the Levites so did they do to them. (23) The Lord spoke to Moshe saying: (24) This [is the rule] regarding the Levites: From the age of

RASHI

רש"י

(22) As the Lord had commanded ... so did they do — [This is written] to praise those who performed [these rites] and those upon whom they were performed, [for] no one objected. (24) This [is the rule]

(כב) כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִי ה' וְגו' כֵּן עָשׂוּ. לְהַגִּיד שְׂבַח הָעוֹשִׂין וְהַנֶּעֱשֶׂה בָהֶם, שֶׁאֶחָד מֵהֶן לֹא עָבַב: (כד) זֹאת אֲשֶׁר לְלוִיִּם. שְׁנַיִם פּוֹסְלִים בָּהֶם וְאֵין הַמוּמִין פּוֹסְלִין בָּהֶם. מִבֶּן חֲמִשׁ וְעֶשְׂרִים, וּבַמָּקוֹם

regarding the Levites — Age disqualifies them, but physical blemishes [enumerated regarding priests (Leviticus 21:17)] do not disqualify them (Chullin 24a). From the age of

מִבֶּר חֲמֵשׁ וְעֶשְׂרִין שָׁנִין
וְלִעֲלֹא יִיְתִי לְחִילָא חִילָא
בְּפוֹלְחֹן מְשֻׁכָּן זְמַנָּא: כה ומִבֶּר
חֲמֵשִׁין שָׁנִין יְתוּב מְחִיל
פּוֹלְחָנָא וְלֹא יִפְלַח עוֹד:
כו וְיִשְׁמֵשׁ עִם אַחֵוּי בְּמִשְׁכַּן
זְמַנָּא לְמִטְרָא מְטָרָא וּפּוֹלְחָנָא
לֹא יִפְלַח כְּדִין תְּעִבְדָּ לְלוֹאֵי
בְּמִשְׁרְתֵיהוֹן:

חֲמֵשׁ וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה יָבוֹא לְצַבֵּא
צָבֵא בְּעִבְדַת אֹהֶל מוֹעֵד: כה וּמִבֶּן חֲמֵשִׁים
שָׁנָה יָשׁוּב מִצַּבֵּא הָעִבְדָה וְלֹא יַעֲבֹד עוֹד:
כו וְיִשְׂרַת אֶת־אֲחֵיו בְּאֹהֶל מוֹעֵד לְשֹׁמֵר
מִשְׁמֶרֶת וְעִבְדָה לֹא יַעֲבֹד כִּכָּה תַעֲשֶׂה
לְלוֹיִם בְּמִשְׁמֶרֶתָם: פ

twenty-five years and upwards, he shall enter the service to work in the Tent of Appointment. (25) And from the age of fifty he shall return from the work legion, and do no more work. (26) But he shall serve with his brothers in the Tent of Appointment to keep the charge, but he shall not perform work. So shall you do for the Levites regarding their charge.

RASHI

רש"י

twenty-five [years] — *But elsewhere (4:3) it says; "From the age of thirty." How can this be reconciled? However, from the age of twenty-five, they came to study the laws of the Sanctuary service; they would study for five years, and at the age of thirty, they would serve. From here we learn that a student who does not see success in his studies for five years, will no longer see [success] (Chullin 24a). (25) And do no more work* —

אַחַר אָוִיר (במדבר ד): "מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה". הָא בְּיַצְדֵי? (חולין כו) מִבֶּן כ"ה בָּא לְלַמֵּד הַלְכוֹת עֲבוּדָה וְלוֹמֵד חֲמֵשׁ שָׁנִים, וְבֶן שְׁלֹשִׁים עוֹבֵד. מִכָּאן, לְתַלְמִיד שֶׁלֹּא רָאָה סִימָן יִפְּה בְּמִשְׁנֵתוֹ בְּחֲמֵשׁ שָׁנִים, שָׁוִיב אִינוּ רוֹאָה: (כה) וְלֹא יַעֲבֹד עוֹד. עֲבוּדַת מִשְׁא בְּכִתְפָּי, אֲבָל חוֹזֵר הוּא לְנַעֲלַת שְׁעָרִים וְלִשְׂרִי וְלִטְעוֹן עֲגֻלוֹת. וְזֶהוּ "וְיִשְׂרַת אֶת־אֲחֵיו" — "עִם אַחֵוּי", כְּתָרְגוּמוֹ: (כו) לְשֹׁמֵר מִשְׁמֶרֶת. לְחֻנּוֹת סָבִיב לְאֹהֶל וּלְהִקִּים וְלְהוֹרִיד בְּשַׁעַת הַמַּסָּעוֹת:

[Referring to] the work of carrying on the shoulders; however, he returns to [the work of] closing the gates, singing, and loading the wagons. This is the meaning of "But he shall serve with his brothers," (in the next verse) as it is translated [by Onkelos, namely:] עם אחוהי [where the את of אחיו is translated as עם]. (26) **To keep the charge** — *To camp around the Tent of Appointment, erecting and dismantling it at the time of the travels.*

PROPHETS Zechariah 4

נביאים זכריה פרק ד

ח וַיְהִי כִּי בָּרָא מִן קֶדֶם
יְיָ עָמִי לְמִימְרָא: ט יְדֵי זְרַבְבָּל

ח וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: ט יְדֵי זְרַבְבָּל יִסְדּוּ

(8) And the word of the Lord came to me, saying. (9) Zerubavel's hands founded

שְׂרִיָּאָה לְמַבְנֵי בֵּיתָא הָדִין
וּדְוָהִי יִשְׁכַּלְלוּנִיָּה וְתִידְעוּן
אַרְיִי יִי צְבָאוֹת שְׁלַחְנִי
לְאַתְנַבְּאָה לְכוּן: י אַרְיִי מִן הוּא
דְכִי דְבַסְר יוֹמָא דִּין עַל בְּנִינְא
דְהוּא זְעִיר הָלֵא יְתוּב וְיַחְדִּי
כַּד יַחְזִי יְת אַבְן מִשְׁקוּלָתָא
בִּידָא דִּיזְרַבְבֵּל שְׁבַעָא נְדַבְכִין
כְּאֵלִין קָדָם יִי גִלְן עוּבְדֵי בְנֵי
אַנְשָׁא בְּכַל אַרְעָא:
יֵא וְאַתִּיבִית וְאַמְרִית לִיָּה מָא

הַבַּיִת הַזֶּה וְיָדָיו תִּבְצַעְנָה וְיָדַעְתָּ כִּי־יְדוּהַ צְבָאוֹת
שְׁלַחְנִי אֵלֵיכֶם: י כִּי מִי בַז לְיוֹם קְטָנוֹת וְשָׁמְחוּ וּרְאוּ
אֶת־הָאֶבֶן הַבְּדִיל בְּיַד זְרַבְבָּל שְׁבַעָה־אֱלֹהֵי עֵינֵי
יְדוּהַ הֵמָּה מְשׁוּטָטִים בְּכָל־הָאָרֶץ: יֵא וְאַעַן וְאָמַר
אֱלֹהֵי מַה־שְׁנֵי הַיְזִיתִים הָאֵלֹהֵי עַל־יְמִין הַמְּנוֹרָה
וְעַל־שְׂמֹאלֶיהָ: יב וְאַעַן שְׁנֵית וְאָמַר אֱלֹהֵי מַה־שְׁנֵי
שְׁבִלֵי הַיְזִיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי צְנִתְרוֹת הַזֹּהֵב
הַמְרִיקִים מֵעֲלֵיהֶם הַזֹּהֵב:

תְרִין זִיתָא הָאֵלִין עַל יְמִין מְנַרְתָּא וְעַל סְמָלָאף יב וְאַתִּיבִית תְּנִינֹת וְאַמְרִית לִיָּה מָא תְרִין שׁוּבְלֵי
וְיִתְיָא דְבִיד תְרִין אֶסְקְרִיטוֹן דְדֵהב דְמְרִיקִין מְנַהוֹן מִשְׁחָא לְבוּצֵינִי דְהָבָא:

this House and his hands shall complete it and you shall know that the Lord of Hosts sent me to you. (10) For whoever despised the day of small things shall rejoice and see the plummet in Zerubavel's hand; these sevenfold; the Eyes of the Lord are roving to and fro throughout all the world. (11) And I raised my voice and said to him; What are these two olive trees on the right of the *menorah* and on its left? (12) And I raised my voice a second time and said to him; What are the two olive branches beside the two golden vats that empty out [oil that shines as] gold from themselves?

RASHI

רש"י

(9) תבצענה — *An expression denoting finishing.* (10) For whoever despised the day — *on which the Temple was founded, who found it small in their eyes will rejoice now when they see all this.*

(ט) תבצענה. לשון גמרי: (י) כי מי בז ליום. שיוסד הבית אשר הוקטן בעיניהם ושמחו עתה בשיראו כל זה: (יא) מזה שני הזיתים. מזה רמז הוא: (יב) המריקים. שמן טוב וצהוב כמו זהב:

(11) What are these two olive trees — *What do they symbolize?* (12) That empty out — *oil that is fine and clear [that shines] as gold.*

WRITINGS Psalms 107

כתובים תהלים פרק קז

א הָדוּ לַיהוָה כִּי־טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: ב יֹאמְרוּ א כִּי שָׁבַח וְקָדָם יִי אֲרוּם טָב

107 (1) Give thanks to the Lord for He is good; His lovingkindness endures

RASHI

רש"י

(2) יאמרו — *When He redeems them from the hand of the enemy.*

(ב) יאמרו גאולי. בשפדם מיד צר:

גְּאוּלַי יְדוּהָ אֲשֶׁר גָּאֵלָם מִיַּד־צָר: ג וּמֵאֲרָצוֹת
 קִבְּצָם מִמִּזְרַח וּמִמְעַרְב מִצְפוֹן וּמִיָּם: ד תָּעוּ
 בַּמִּדְבָּר בִּישִׁימוֹן דֶּרֶךְ עֵיר מוֹשֵׁב לֹא מָצְאוּ:
 ה רַעֲבִים גַּם־צִמְאִים נַפְשָׁם בָּהֶם תִּתְעַטֵּף:

עָמָא בֵּית יִשְׂרָאֵל טָעוּ בַּמִּדְבָּרָא בְּצַדֵּי אֲרָחָא קִרְתָּא דְּמִיתְבָּא לֹא אֲשַׁכְּחוּ: ה כְּפָנִים לְחוּר צָחִין נִפְשָׁתְהוֹן
 תִּשְׁתַּלְהִיָּא:

forever. (2) Let those redeemed by the Lord say so, those He redeemed from the hands of the enemy. (3) And those He gathered from the lands; from east and from west, from north and from the sea. (4) They wandered in the wilderness on a path of desolation, a city of habitation they could not find. (5) Hungry and also thirsty, their soul fainted in them.

RASHI

רש"י

(4) They wandered in the wilderness — (ד) תָּעוּ בַּמִּדְבָּר. אף הם צְרִיכִים לְהוֹדוֹת:
those too, must offer thanks.

Mishnah Chullin, chapter 9

משנה חולין פרק ט

(1) The hide [which still has meat connected to it though less than the size of an egg], meat juice, spices, *alal* [hard, white substance of the spine and throat], bones, sinews, horns and hoofs [although all of these by themselves are not considered food when they are combined with, or connected to meat,] are included [to make up the minimum quantity] for contracting the impurity of food [i.e., any one of these combines with meat to together make up the size of an egg, which is the minimum quantity to contract impurity, if it comes in contact with a dead, crawling creature. The reason being that the hide, bones, horn and hoofs form a protection to the meat and are considered to be one; regarding the other cases, they are eaten together with the meat so they are considered to be one], but do not combine [to make up together the size of an olive which is the minimum amount] for contracting the impurity of *neveilah* [carcass].

רבנו עובדיה מברטנורא

א העור והרוטב. משום דתנן בפרק בהמה המקשה (דף עז) גבי שליא, ואינה מטמאה טומאת אוכלים ולא טומאת נבילות, תנא העור והרוטב. והאי דאפסקיה, משום דתנא בפרק בהמה המקשה. מצא בה בן תשעה חי טעון שחיטה חזיב באותו ואת בנו, תנא אחר כך אותו ואת בנו. ואידי דאיירי ביה בשחיטה שאינה ראויה, תנא בתריה כיסוי הדם. ואידי דתנא בכיסוי הדם ונוהג בחיה ובעוף, תנא גיד הנשה דנוהג בחיה ולא בעוף. ואידי דאיירי ביה בירך שנתבשל בה גיד הנשה [בבליעת האיסור], תנא כל הבשר. ובתריה הדר לענינא קמייתא דשליא, ואינה מטמאה טומאת אוכלים: העור והרוטב. העור של בהמה שחוטה כגון פחות מכביצה בשר ועורה מחובר בה, מצטרף, מפני שהוא שומר לבשר, והשומרים מצטרפים לטומאה קלה שהיא טומאת אוכלים, דכתיב בה (ויקרא יא) על כל זרע זרע אשר יזרע, בדרך שבני אדם מוציאים לזריעה, חיטה בקליפתה ושעורה בקליפתה ועדשין בקליפתן, ואע"ג דבההוא קרא

Similarly, if a man slaughtered a non-kosher [species of] animal for a gentile and it still writhes convulsively [although this animal may not be eaten by the Jew since it is not kosher nor may it be eaten by the gentile while it still convulsing as this is considered a limb being severed from the living — אבר

Nevertheless, the act of *shechitah* by the Jew renders to the animal the status of food and therefore,] it can contract the impurity of food, but it can only contract the impurity of *neveilah* after it is dead [and no longer convulsing], or its head has been chopped off [even if it convulses]. Thus [Scripture] has included more cases that contract food impurity than those that contract *neveilah* impurity. Rabbi Yehudah says: If many skins [which have a thin layer of meat still connected to the skin] contain an olive-sized bulk [of meat] were collected together in one place [and it was from a *neveilah*], one [who touched it and then entered the Temple or ate consecrated meat] would thereby become liable [to the prohibition of entering the Temple in a defiled state or eating consecrated meat in a state of defilement]. (2) In the following cases, the skin is considered flesh [in regard to conveying impurity]: The skin of a

רבנו עובדיה מברטנורא

טהור הוא כתיב ביה, טעמא משום דלא הוכשר, דסמיך ליה וכי יותן מים על זרע, דהוכשר, טמא הוא: והרוטב. כשהיא קרושה דרך לאכלה עם הבשר, ומצטרפת להשלים שיעור כביצה. אבל אינה אוכל לקבל טומאה בפני עצמה: והקיפה. תבלין. והן עצמן לאו אוכלים חשיבי, אבל לאצטרופי מצטרפין: והאלל. גיד השדרה והצואר, והוא רחב ולבן וקשה וקורין לו בלע"ז קפילו"ו. ודוגמתו (באיז"ג) רופאי אליל כולכם, שמשנפסק אין לו רפואה להתחבר עוד, כך אתם, דבר שאין בו רפואה אתם אומרים לרפאות. אי נמי, קרי תנא אלל לבשר שפלטו סכין, כשמפשיטין את הבהמה פעמים שהסכין פולט מן הבשר אצל העור, ולא חשיב אוכל, אבל מצטרף עם האוכל: והקרנים והטלפים. כל שחותכן ויוצא מהם דם אצל עיקרן מלמטה שהן רכים. ומיהו באנפי נפשייה לאו אוכלין נינהו: מצטרפין. משום שומר: לטמא טומאת אוכלין. להשלים שיעור כביצה. שאין אוכלין טמאים מטמאים בפחות מכביצה: אבל לא טומאת נבילות. אם מנבילה הן, אין מטמאין ואין מצטרפין לכזית להשלים שיעור נבילה לטמא אדם ובגדים שעליו, דכתיב (ויקרא יא) הנוגע בנבלתה, ולא בעור שאין עליו כזית בשר והעור משלים לכזית, שהנוגע בו אינו טמא, לפי שאין שומר מצטרף לטומאת נבילות. וכן קיפה ורוטב לאו מין נבילה נינהו. ואלל וגידים לאו בשר הן. אבל אוכלין בעלמא הוו בהדי בשר: כיוצא בו. [יש] שהוא מטמא טומאת אוכלים להיות מקבל טומאה מן השרץ ומטמא אוכלין אחרים, ואינו מטמא מאליו טומאת נבילות לטמא אחרים: השוחט בהמה טמאה לנכרי. ישראל ששחט בהמה טמאה לצורך נכרי ועודה מפרכסת, אע"ג דלא חזיא לנכרי דלא שריא שחיטה לבני נח עד שתמות, אפילו הכי הואיל וישראל שחט, שחיטה מעלייתא היא. והואיל דשחיטה שריא לגבי דישאל בבהמה טהורה, משויא ליה מחשבתו אוכלא בשחיטה אף בטמאה לנכרי. אבל נכרי בשחיטה לא משויא ליה מחשבתו אוכלא, דלא אשכחן שחיטה לגביה. וטמאה לישראל לא משויא ליה אוכלא, דבטלה מחשבתו: אבל לא טומאת נבילות עד שתמות. דהא וכי ימות מן הבהמה כתיב (שם): או עד שיתזו את ראשה. דהויה לה גיסטרא ונבילה מחיים, דחשובה מתה, ואפילו היא מפרכסת: ריבה הכתוב לטמא טומאת אוכלים. דהא איכא כל הני דלגבי אוכלים אוכלא נינהו, ונבילה לא מקרי אע"פ דשייכי בה: האלל המכונס. האי אלל דסיפר, לכולי עלמא הוי בשר שפלטו סכין אצל העור: המכונס. הנאסף למקום אחד. דהואיל ואחשביה לא בטל, וחשיב הבשר נבילה וחייב עליו אם נגע ונכנס למקדש או אכל קודש. ואין הלכה כרבי יהודה: ב אלו שעורותיהן. מטמאין כבשרן: ועור חזיר של ישוב. מפני שהוא רך ואוכלין אותו: אף עור חזיר הבר.

בהמה טמאה לנכרי ומפרכסת, מטמאה טמאת אכלין. אבל לא טמאת נבילות, עד שתמות או עד שיתזו את ראשה. רבה לטמא טמאת אכלין ממה שרבה לטמא טמאת נבילות. רבי יהודה אומר, האלל המכונס, אם יש בו כזית במקום אחד, חייב עליו: ב אלו שעורותיהן כבשרן, עור האדם, ועור חזיר של ישוב.

[dead] man, the skin of the domestic pig [which has a very soft skin]. Rabbi Yose says: Even the skin of the wild pig [he maintains that it, too, has soft skin; the *halachah* does not follow Rabbi Yose], the skin of the hump of a young camel [as long as it had not yet carried a load], the skin of the head of a young calf [as long as it suckles], the skin around the hoofs, the skin around the womb, the skin of a fetus, the skin

beneath the fat tail, the skin of the hedgehog, the chameleon, the lizard and the snail [the last four listed are from the eight impure crawling creatures listed in Leviticus 11:29-30]. Rabbi Yehudah says: The lizard is like the weasel [whose skin is hard and thus is not considered as flesh]. If any of these skins were tanned or trampled on as much as [is customary] for tanning, it [loses its status of meat and] becomes pure, except for the skin of a man. Rabbi Yochanan ben Nuri says: The eight [impure,] crawling creatures have [real] skins [and are not regarded as flesh; he is arguing about the four animals listed above]. (3) If a man was flaying cattle or wild animals, clean or unclean [i.e., it was a kosher animal slaughtered properly, but the one flaying was defiled, or it was a *neveilah* being defiled by a pure person], small or large, in order to use the hide for a covering [in which case, a slit is made from the head to the tail and the skin is flayed from both sides of the slit; the hide is regarded as being connected to the flesh; thus, if one who is defiled touches the skin, he defiles the flesh and conversely, impure meat defiles one who touches the skin], until so much [of the] hide has been flayed that can be taken hold of [i.e., two handbreadths worth; once more than this amount has been flayed, the hide is no longer considered being connected to the meat to defile or become defiled by one touching the skin]. And if [it was being flayed] for a water skin [in which case the skin was slit around the neck and flayed in one

רבנו עובדיה מברטנורא

דסבר, האי נמי רכיך. ואין הלכה כר' יהודה: חטורת של גמל הרבה. כל זמן שלא טען משאוי: עגל הרך. כל זמן שהוא יונק: ועור הפרסות. כשהותכין הרגלים והוא רך: בית הבושת. בית הרחם של נקבה: ועור שתחת האליה. עור הזנב מתחת מקום שאין שער, מפני שהוא רך: האנקה. ריצי"ו: והלטאה. לוויירד"א: חומט. לומג"ה: הלטאה כחולדה. עורה חלוק מבשרה. ואין הלכה כרבי יהודה: וכולן שעובדן. כל אלו שאמרו שהן מטמאים כבשר, אם עיבדן נעשו עור ובטלו מתורת בשר וטהורין: או שהלך בהן. ששטחן כדי להלוך בהן, שהוא קצת עבודן: חוץ מעור האדם. דבר תורה, עור האדם לאחר שעובדו טהור, ומה טעם אמרו עור האדם שעובדו טמא, גזירה שמא יעשה אדם עורות אביו ואמו שטיחין למטה לישב ולשכב עליהן: יש להן עורות. ואין אחד מהן שיהיה עורו מטמא כבשרו. ולא כתנא קמא דחשיב ארבעה מהן שעורותיהן כבשרן. ואין הלכה כר' יוחנן בן נורי: ג טהורה ובטמאה. בין שהיא טהורה שחוטה והמפשיט טמא, בין שהיא נבילה טמאה והמפשיט טהור, אם מפשיטו לעשות מן העור שטיח דהיינו מצע להציע על גבי המטה או על גבי שלחן, כגון שקורע וחותר העור כולו לארכו מראש הבהמה ועד זנבה, ומתחיל להפשיט העור, הוי חבור יד להוציא טמאה מן הנבילה אם נוגע אדם טהור בעור, ולהכניס טמאה לבשר אם טהורה היא: עד כדי אחיזה. שהן שני טפחים. וטפי מהכי לא הוי יד להכניס ולהוציא טמאה. ואם הבשר טהור ונגעה טמאה ביותר משני טפחים אלו, לא נטמא הבשר. ואם הבשר נבילה ונגע טהור ביותר משני טפחים הללו, לא נטמא הטהור: ולחמת. אם לא חתך העור מתחלה לארכו, אלא מפשיטו כפול לצורך חמת, מתחיל מצואר והופכו כלפי זנבה: עד

רבי יוסי אומר, אף עור חזיר חבך. ועור חטורת של גמל הרבה, ועור הראש של עגל הרך, ועור הפרסות, עור בית הבשת, ועור השליל, ועור שתחת האליה, ועור האנקה והכח והלטאה והחמט. רבי יהודה אומר, הלטאה כחלדה. וכלן שעובדן או שהלך בהן כדי עבודה, טהורין, חוץ מעור האדם. רבי יוחנן בן נורי אומר, שמונה שרצים יש להן עורות: ג המפשיט בפהמה ובחיה, בטהורה ובטמאה, בדקה ובגסה, לשטיח, כדי אחיזה. ולחמת, עד שיפשיט את החזיה.

piece by turning the skin inside out to form a receptacle; it is still considered being connected], until the chest has been flayed [since this is the most difficult area to flay]. And if it was being flayed [for a water skin] from the feet upward [in which case, the chest remains unflayed until the end so it is considered connected], until the whole hide [including the chest area has been flayed]. As for the skin that remained on the neck [if flayed from the feet upward, he did not slit around the throat and thus, even if he flayed

המרגיל, כלו חבור לטמאה לטמא ולטמא. עור שעל הצואר, רבי יוחנן בן נורי אומר, אינור חבור. ויחכמים אומרים, חבור, עד שיפשיט את כלו: ד עור שיש עליו כזית בשר, הנוגע בצייב היוצא ממנו, ובשערה שכנגדו, טמא. היו עליו כשני חצאי זיתים, מטמא במשא ולא במגע, דברי רבי ישמעאל. רבי עקיבא אומר, לא במגע ולא במשא. ומודה רבי עקיבא בשני חצאי זיתים שתחבן בקיסם והסיטן, שהוא טמא. ומפני מה רבי עקיבא מטהר בעור, מפני שהעור מבטלן: ה קולית המת וקולית המקדשים, הנוגע בהן, בין סתומים בין נקובים, טמא. קולית

the chest area, it is still connected by the throat], Rabbi Yochanan ben Nuri says: [Since the skin of the throat area is insignificant and falls away because the weight of the rest of the hide,] it is not regarded as being connected; but the Sages do regard it as connected until the whole hide [including the throat area] has been flayed. (4) If there was an olive-sized bulk of [defiled] meat connected to the hide and a man touched a shred hanging from it [though the shred itself is less than the size of an olive], or a hair that was directly opposite it, he becomes defiled [since hair is protective of the meat, it is considered part of it]. If there were two separate pieces of meat, each the size of half an olive on it [the hide], they convey impurity through carrying [since one carrying it is carrying an olive's worth], but not by contact [since each separate contact does not combine]; these are the words of Rabbi Yishmael. Rabbi Akiva says: Not by contact, nor by carrying. Rabbi Akiva, however, agrees that if there were two pieces of meat, each the size of half an olive, stuck on a skewer and a man moved them [without physically touching them], he becomes defiled [טומאת היסת]. And why does Rabbi Akiva declare him pure in the [case above where he carried two pieces of meat which were connected to the] hide? Because the hide renders the meat insignificant [nullifying it]. (5) Regarding a bone [containing marrow] of a corpse or a bone of a consecrated animal [which became *piggul* through an improper thought, or *notar* by being left over after its prescribed time. The Sages decreed that sacrificial meat of *piggul* or *notar* defiles the hands], he who touches it, whether it is enclosed [in the bone thus preventing contact with the marrow] or

רבנו עובדיה מברטנורא

שיפשיט את החוזה. הוי חבור. והנוגע בעור כנוגע בבשר בין ליטמא בין לטמא, מפני שהחוזה קשה להפשיט מכל האברים: המרגיל. שמתחיל מרגלי הבהמה להפשיט ומפשיטו כפול לצורך חמת: כולו חבור. מפני שהחוזה לסוף הפשטו הוא, לפיכך כולו חבור עד החוזה, והנוגע בעור המופשט כנוגע בבשר, בין ליטמא בין לטמא: עור שעל הצואר. מעצמו נפשט, לפיכך אינו חבור לעשות המופשט הראשון חבור כדרך שהחוזה עושה: ויחכמים אומרים וכו'. והלכה כחכמים: ד עור שיש עליו כזית בשר. במקום אחד: הנוגע בצייב היוצא ממנו. רצועה ותלתול היוצא מאותו בשר ותלוי ודבוק במקצת, ובאותו ציב ליכא כזית אבל מעורה הוא לכזית: ובשערה. שבעור כנגד אותו בשר: טמא. דשערה הוי שומר: מטמא במשא. שהרי נשא כזית נבילה: ולא במגע. דאי אפשר ליגע ביחד, ושתי נגיעות אינן מצטרפות: לא במגע ולא במשא. כדמפרש טעמא בסיפא, שהעור מבטלן: ומודה רבי עקיבא. דאע"ג דלא הוי כזית מעורה במקום אחד, בבכאי גוונא כגון שתחב שני חצאי זיתים בקיסם, כלומר עץ דק, והסיטן, שהוא טמא. והלכה כרבי עקיבא: ה קולית. כל עצם שיש בו מוח קרוי קולית. וקולית המת, הנוגע בה בין סתומה בין נקובה טמא,

pierced, becomes defiled. Regarding a bone of a carcass or of a [dead,] crawling creature: If it was enclosed, he who touches it remains pure [since the bone itself only defiles because of the marrow that it protects and that is only when it is possible for one to touch the defiling agent independent of the bone; thus, if the marrow is inaccessible, it does not defile], but if it was at all pierced, it [the bone itself] defiles by contact. From where do we know [that the bone of a carcass

(*neveilah*) defiles] also by carrying? The text states: “One who touches its carcass.” “And one who lifts its carcass.” (Leviticus 11:39-40) Therefore, that which defiles by contact, defiles by carrying and that which does not defile by contact, does not defile by carrying. (6) The egg of a crawling creature [of the eight impure, crawling creatures listed in Leviticus 11:29-30 lay eggs] in which there has formed an embryo is pure [since the embryo is inaccessible, touching the shell does not defile]. If it was pierced, however, small the hole, it [the shell which is now deemed to be guarding the embryo] is impure [and one touching it, becomes defiled]. Regarding a mouse which is half-flesh and half-earth: If one touches the flesh, he becomes impure, but if he touches the earth, he remains pure. Rabbi Yehudah says: If he touches the earth that is over the flesh, he becomes impure [the *halachah* does not follow Rabbi Yehudah]. (7) Limbs [containing bone, flesh and sinew], or pieces of meat which hang loose from the [living] animal while still [loosely connected] in their place [though live animals cannot become defiled, they may] become defiled [and in turn, defile others] as food [if one had in mind to use them as food (although they are forbidden to eat)] and require [becoming wet] in order to be rendered susceptible to impurity. [Had they been detached completely, the law is, that severed limbs defile man and vessels in the same manner as a *neveilah*, while detached meat from a living animal do not defile at all]. If the animal was slaughtered [although it does

רבנו עובדיה מברטנורא

הוא עצם כשעורה במת מטמא במגע ובמשא, כדכתיב (במדבר יט) או בעצם אדם: וקולית המוקדשים. שהפיגול והנותר מטמאין הידים, דגורו בהו רבנן משום חשדי כהונה ועצלי כהונה, וגורו אף בעצמות ששמשו את הנותר: קולית נבילה. נבילה אין עצמותיה מטמאין, דכתיב בנבלתה, ולא בעצמות. וכן שרץ. הלכך סתומים טהורים אף מלטמא במשא, וכל שכן במגע דאי אפשר לו ליגע במוח שבפנים. ואע"ג דשומר מכניס ומוציא טומאה, הני מילי בדבר שאפשר ליגע בטומאה עצמה ואפילו לא נגע בה אלא בשומר, טמא. אבל היכא דאי אפשר ליגע בטומאה עצמה, אין שומר מטמא: נקובים כל שהוא. אפילו בחוט השערה, שאפשר להכניס בו חוט השערה של ראשו או זקנו, והרי הוא מיטמא בכך: מנין שאף במשא. אקולית דנבילה קאי. דשרץ אינו מיטמא במשא: ו ביצת השרץ. יש בשמונה שרצים שמטילים ביצים, כגון הצב והלטאה והחומט: המרוקמת. שנוצר בה אפרוח: טהורה. לפי שאי אפשר ליגע באפרוח שבפנים: ניקבה כל שהוא טמאה. ואע"פ שלא נגע, שהשומר מכניס ומוציא טומאה בדבר שאפשר ליגע: עכבר שחציו בשר. יש מין עכבר פרה ורבה אלא מעצמו נוצר מן האדמה כאשפה המשרצת תולעים. ואם עדיין לא נשלמה בריאת העכבר אלא מצדו אחד הימני או השמאלי. הנוגע בבשר טמא. באדמה שכנגדו, טהור: ר' יהודה אומר כו' ואין הלכה כר' יהודה: ז האבר והבשר המדולדלין בבהמה. נתלש ממנה אבר דהיינו בשר וגידים

נבילה וקולית השרץ, הנוגע בהן סתומים, טהורים. נקובים כל שהוא, מטמאים במגע. מנין שאף במשא, תלמוד לומר, הנוגע והנושא. את שבא לכלל מגע, בא לכלל משא, לא בא לכלל מגע לא בא לכלל משא: ו ביצת השרץ המרוקמת, טהורה. נקבה כל שהוא, טמאה. עכבר שחציו בשר וחציו אדמה, הנוגע בבשר, טמא. באדמה, טהור. רבי יהודה אומר, אף הנוגע באדמה שכנגד הבשר, טמא: ז האבר והבשר המדולדלין בבהמה, מטמאין טמאת אכלין במקומן, ויצריכין הכשר. נשחטה בהמה,

not render the limb and meat kosher to eat (see Mishnah above 4:6 and Bartenurah 4:1 Chok, vol. 6, pages 245 and 241); however, the slaughter is effective to remove from the limb the status of *neveilah* and thus, it no longer defiles, but] they become susceptible

to impurity by the blood [of the slaughtering, even though the meat is still forbidden]; these are the words of Rabbi Meir. Rabbi Shimon says: They do not become susceptible to impurity [unless the slaughtering renders the meat edible (see Mishnah above 2:6, Chok vol. 6, pg. 60)]. If the animal died [since we hold the principle **מיתה עושה ניפול** — at the time of death, the loose meat or limb is already considered to have fallen off, thus] the meat [is completely pure and] requires being rendered susceptible to impurity [by becoming wet, as above], and the limb is defiled as a limb severed from a living creature, but is not defiled as an actual limb of a *neveilah* [the difference being that where one would tear flesh off the limb, that meat is pure, whereas, if one tears off meat from a *neveilah*, that meat maintains its status as a *neveilah* and is defiled]: these are the words of Rabbi Meir. Rabbi Shimon says: It [the first case of the Mishnah, that of loosely hanging meat and limbs, even if one has in mind to use it as food, it does not become susceptible to impurity and] remains pure [since both are prohibited to be eaten by Jew and gentile alike either as **אבר מן החי** or **בשר מן החי**, it cannot be considered food]. (8) Limbs or pieces of meat which hang loose from a man are pure. If the man died [since **מיתה עושה ניפול** — at the time of death, the loose meat or limb is already considered to have fallen

הכשרו בדמיה, דברי רבי מאיר. רבי שמעון אומר, לא הכשרו. מיתה הבהמה, הבשר צריך הכשר. האבר מטמא משום אבר מן החי ואינו מטמא משום אבר נבילה, דברי רבי מאיר. ורבי שמעון מטהר: ח האבר והבשר המדלדלין באדם, טהורין. מית האדם, הבשר

רבנו עובדיה מברטנורא

ועצמות, או נתלש ממנה בשר לבדו, ועדיין הן מעוררין בה במקצת. ויש הפרש בין אבר מן החי לבשר מן החי, שהאבר מטמא אדם וכלים כנבילה, והבשר שאינו אבר טהור מכלום, כדילפנין מקרא דכתיב (ויקרא יא) וכי ימות מן הבהמה, ממקצת בהמה כגון אבר ממנה, וסיפא דקרא הנוגע בנבלתה יטמא, מדכתיב וכי ימות, משמע כעין מיתה בעיני שאינו עושה חליפין, לאפוקי בשר שעושה חליפין שאם יתלוש בשר מן הבהמה בשר אחר עולה תחתיו: **מטמאין טומאת אוכלין**. אם חשב עליהן להאכילן לנכרי, הו אוכל לקבל טומאה ולטמא אחרים. דטומאת עצמן אין בהן עד שיתלשו כולן, אבל מקבלין טומאה מן השרץ ומטמאין בה את אחרים: **וצריכים הכשר**. לבוא במים לאחר שנדלדלו ואחר כך מקבלים טומאה לעולם: **נשחטה הבהמה**. נטהרו מלטמא עוד משום נבילה. ואע"פ שאסורים באכילה משום ובשר בשדה טריפה, ידי נבילה טהור, דאין שחיטה עושה ניפול: **הוכשרו ברמיה**. לקבל טומאה בלא הכשר אחר כדין בהמה שנשחטה ויצא ממנה דם, שהוכשר בשדה באותו דם: **מיתה הבהמה, הבשר שנדלדל צריך הכשר**. לקבל טומאה מן השרץ אם לא הוכשר משנדלדל. דטומאת נבילה אין בו, דמיתה עושה ניפול ונחשב כאילו נפל אותו האבר או אותו הבשר המדולדל ואינו נעשה נבילה עמה במיתתה אלא כאילו פירש מחיים הוא, ובשר הפורש מן החי טהור: **האבר מטמא משום אבר מן החי**. דמיתה עושה ניפול כדפרישנא, ואינו נעשה נבילה עמה, הלכך אינו מטמא משום נבילה. ואיכא בין אבר מן החי לאבר מן הנבילה, דבשר הפורש מאבר מן החי לא מטמא, שהרי אפילו בשר הפורש מן החי לא מטמא, כל שכן בשר הפורש מאבר מן החי. ואילו בשר הפורש מאבר מן הנבילה מטמא כבשר הפורש מן הנבילה עצמה: **ור' שמעון מטהר**. אי אפשר לאוקמי מלתיה דר' שמעון אהך דסיפא, דממה נפשך אי מיתה עושה ניפול ליטמא משום אבר מן החי, ואי אינה עושה ניפול ליטמא משום אבר מן נבילה, הלכך על כרחך ר' שמעון ארישא קאי, האבר והבשר המדולדלין בבהמה מטמאין טומאת אוכלין במקומן, ור' שמעון מטהר האבר כל זמן שמעורה בבעלי חיים שאינו מטמא טומאת אוכלין. וטעמא דר' שמעון, דאמר קרא (ויקרא יא) מכל האוכל אשר יאכל, אוכל שאתה יכול להאכילו לנכרי בהיתר, קרוי אוכל ומטמא טומאת אוכלים, לאפוקי האבר והבשר המדולדלין שאסורין לנכרי משום אבר מן החי ומשום בשר מן החי, שאינן קרוין אוכל ואינן מטמאין טומאת אוכלין. והלכה כר'

טהור. האבר מטמא משום אבר מן החי ואינו מטמא משום אבר מן המת, דברי רבי מאיר. ורבי שמעון מטהר:

off, thus,] the meat is pure; the limb is defiled as a limb severed from a living body, but is not defiled as a limb severed from a corpse [the difference being that if a piece came off the limb: If the limb was defiled because it was a limb severed from the living, it is no longer defiled since it is no longer a limb, but if it had been defiled because it was from a corpse, it would continue to defile, as long as it had the minimum size]; these are the words of Rabbi Meir. Rabbi Shimon says: [Whether the piece came off the limb which was severed from the living or severed from the dead, in either cases] it is pure [the *halachah* does not follow Rabbi Shimon].

רבנו עובדיה מברטנורא

מאיר בשתיקה: ה' המדולדלים באדם טהורים. דאדם כי ימות כתיב (במדבר יט): מות האדם הבשר טהור. דמיתה עושה ניפול ובשר שפירש מן האדם החי טהור: האבר מטמא משום אבר מן החי. ודין האבר שפירש מן האדם החי שהוא מטמא. כל זמן שהוא אבר שלם מטמא במגע ובמשא ובאהל. אבל כזית בשר שפירש ממנו, או עצם כשעורה שפירש ממנו, טהור. ואבר שפירש מן המת וחזר ופירש מאותו אבר כזית בשר או עצם כשעורה, טמא: ור' שמעון מטהר. באבר מן המת נמי כמו באבר מן החי. דסבר, כשם שאבר מן החי בשר הפורש ממנו או עצם כשעורה הפורש ממנו טהור, הכי נמי באבר מן המת. ואין הלכה כר' שמעון:

Gemara Chullin, 105a

גמרא חולין דף ק"ה.

Rabbi Idi bar Avin said in the name of Rabbi Yitzchak bar Aashyan: The first washing [before the meal] is a meritorious act; the last washing [after the meal] is an obligation; while the middle washing [during the meal] is optional. An objection was raised: The first and last washing [of the hands] are **obligatory**, the middle washing is optional? A meritorious act compared to an optional matter can be termed obligatory. We learned earlier: The first and last washing [of the hands] are obligatory, while the middle washing is optional. The first washing may be over a vessel or over the ground. The last washing must be performed over a vessel. Others say: [The last washing] may not be over the ground. What is the difference between these two versions? The difference between them is when he pours over twigs [according to the first version, the last washing would not be permitted over twigs]. The first washing [before the meal] is permitted either with hot or cold water. The last washing must be with cold water only, because hot water softens the hands [allowing it to absorb more] and does not remove the grease. The middle washing [during the meal] is optional. Rabbi Nachman said: They said this only regarding washing between one

אמר רב אידי בר אבין אמר רב יצחק בר אשיין מים ראשונים מצוה. ואחרונים חובה. מתיבי מים ראשונים ואחרונים חובה. אמצעיים רשות. מצוה לגבי רשות חובה קרי לה. גופא מים ראשונים ואחרונים חובה. אמצעיים רשות. ראשונים נוטלין בין בכלי בין על גבי קרקע. אחרונים אין נוטלין אלא בכלי. ואמרי לה אין נוטלין על גבי קרקע מאי בינייהו איכא בינייהו קינסא. מים ראשונים נוטלין בין בחמין בין בצונן אחרונים אין נוטלין אלא בצונן מפני שחמין מפעפעיין את הידים ואין מעבירין את הזוהמה. (ע"ב) אמצעיים רשות. אמר רב נחמן לא שנו אלא בין תבשיל

course and another. However, between one course [of meat] and cheese, it [the washing of the hands] is obligatory. Rabbi Yehudah the son of Rabbi Chiya said: Why was it said, that the last washing [after the meal] is obligatory? Because of a particular salt from Sodom which blinds the eyes [upon coming in contact with it and since salt is included in the meal, the hands must be washed as a precaution]. Said Abaye: One grain of this salt is found in a *kor* of ordinary salt. Asked Rabbi Acha the son of Rava, to Rabbi Ashi: What is the law regarding other salt? He answered: He must wash [his hands]. Abaye said: At first, I thought that the reason why the last washing may not be over the ground

was that it made a mess, but, now my Master has told me, it is because of the bad spirit that rests upon it. Abaye also stated: At first, I thought that the reason why one collects the crumbs [from the floor] was for cleanliness, but, now my Master has told me, it is because it might lead to poverty [by showing disrespect for food by trampling on it]. Once the angel of poverty was following a certain individual, but could not prevail over him because he was extremely meticulous about collecting the crumbs. One day, he ate some bread upon grass. Now [said the angel], he will certainly fall into my hands [since it is impossible to collect the crumbs from the grass]. After he had eaten he took a shovel and dug up the grass, throwing it all into the river. He heard [the angel] exclaiming: Alas, he has driven me out of his house.

לְתַבְשִׁיל אֶבֶל בֵּין תְּבַשִּׁיל לְגִבְיִנָּה חוֹבָה. אָמַר רַב יְהוּדָה בְּרִיהַ דְּרַב חִיָּיא מִפְּנֵי מַה אָמְרוּ מֵיָם אַחֲרוֹנִים חוֹבָה שְׂמֹלֶחַ סְדוּמִית יֵשׁ שְׂמִסְמָא אֶת הָעֵינַיִם. אָמַר אַבְיִי וּמִשְׁתַּכַּח כִּי קוֹרְטָא בְּכוּרָא. אָמַר לֵיהּ רַב אַחָא בְּרִיהַ דְּרַבָּא לְרַב אָשִׁי כָּל מִלְחָא מָאִי אָמַר לֵיהּ לָא מִיבְעִיָא. אָמַר אַבְיִי מְרִישׁ הוּהוּ אֲמִינָא הָאִי דְלָא מְשׁוּ מִיָּא בְּתַרְאִי עַל אַרְעָא מְשׁוּם זֹהֲמָא. אָמַר לִי מַר מְשׁוּם דְּשִׂרְיָא רוּחַ רַעָה עֲלֵיהּוּ וְאָמַר אַבְיִי מְרִישׁ הוּהוּ אֲמִינָא הָאִי דְכַנְשֵׁי נְשׁוּוֹרָאָה מְשׁוּם מְנַקְרוּתָא. אָמַר לִי מַר מְשׁוּם דְקָשָׁה לְעֲנִיּוּתָא. הֵהוּא גְבַרָא דְהוּוּ מְהַדֵּר עֲלֵיהּ שָׂרָא דְעֲנִיּוּתָא וְלֹא הוּוּ יָכִיל לֵיהּ דְקָא זְהִיר אֲנִשְׁוֹרָא טוּבָא. יוֹמָא חַד כְּרַף רִיפְתָא אִיבְלִי אָמַר הִשְׁתָּא וְדָאִי נָפַל בִּידָאִי. בְּתַר דְאָכִיל אִיִּיתִי מָרָא עַקְרִינְהוּ לִיבְלִי שְׂדֵנְהוּ לְנַהֲרָא שְׂמַעִיָּה דְקָאֲמַר וּוִי דְאֶפְקִיָּה הֵהוּא גְבַרָא מִבֵּיתֵיהּ:

וזהר בהעלתך דף קנ"ג ע"ב

וביום הקים את המשכן. רבי חייא פתח (תהלים קיב) פזר נתן לאֲבוֹנִים צִדְקָתוֹ עוֹמֶדֶת לְעַד קִרְנוֹ תְרוֹם בְּכָבוֹד. פזר נתן לאֲבוֹנִים מָאִי. פזר כְּמָה דְאֵת אָמַר (משלי יא) יֵשׁ מְפֹזֵר וְנוֹסֵף עוֹד. יְכוּל פּוֹזֵר בְּעֵלְמָא קָא מְשַׁמַּע לֵן פּוֹזֵר נָתַן לְאֲבוֹנִים כִּיּוֹן דִּיהֵיב לְמַסְכְּנֵי הָאִי פּוֹזֵרָא יָאוֹת מָאִי וְנוֹסֵף עוֹד בְּכֹלְא. וְנוֹסֵף עוֹד בְּעוֹתָרָא וְנוֹסֵף עוֹד בְּחֵי. הָאִי קָרָא הֵכִי מְבַעֵי לֵיהּ יֵשׁ מְפֹזֵר וְנוֹסֵף עוֹד מָאִי וְנוֹסֵף אֶלְא הֵהוּא אֶתֶר דְּשִׂרְיָ בֵיהּ מִיתָה הוּא גְרִים לֵיהּ דִּיתוֹסֵף מִתִּיִם דְלְעִילָא לְאוֹסְפָא לֵיהּ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה אָמַר רַבִּי חִיָּיא קָרָא אֶסְהִיד דְכָל מָאֵן דִּיהֵיב לְמַסְכְּנֵי אֶתְעַר אֵילְנָא דְחֵי לְאוֹסְפָא לְהֵהוּא אֵילְנָא דְמוֹתָא וְכַדִּין אֶשְׁתַּכַּח חֵיִים וְחָדוּ לְעִילָא וְכַר גֵּשׁ דְגְרִים דָּא בְּשַׁעֲתָא דְאַצְטְרִיד לֵיהּ הֵהוּא אֵילְנָא דְחֵי קָאִים עֲלֵיהּ וְהֵהוּא אֵילְנָא דְמוֹתָא אֲנִין עֲלוּי וְגִינִין בְּךָ וְנוֹסֵף עוֹד (כְּמָה דְאֵת אָמַר) (תהלים קיא) צִדְקָתוֹ עוֹמֶדֶת לְעַד מָאִי עוֹמֶדֶת לְעַד עוֹמֶדֶת עֲלֵיהּ דְבַר גֵּשׁ לְזַמְנָא לֵיהּ קִיּוּמָא וְחֵיִים כְּמָה דְאֵיהוּ יְהִיב לֵיהּ חֵיִים וְאֶתְעַר לְגַבְיָה חֵיִין הֵכִי גְמִי יְהִיבִין לֵיהּ וְאֵינִין תְּרִי אֵילְנִין (יְהִיבִין לֵיהּ) קִיּוּמִין עֲלֵיהּ לְשִׁזְבָא לֵיהּ וְלְאוֹסְפָא לֵיהּ חֵיִין קִרְנוֹ תְרוֹם בְּכָבוֹד. תָּא חֲזִי עֲלֵמָא דְאֶמְרוֹן הֵהוּא קִרְנוֹ תְרוֹם. וְכְמָה בְּכָבוֹד דְלְעִילָא דְהָאִי בַר גֵּשׁ גְרִים לְחַבְרָא לֹון בְּחָדָא וְלְאַרְקָא בְּרַכְּאָן לְעִילָא וְתָא. רַבִּי אַבָּא אָמַר בְּכָל זְמָנָא

דַּמְשָׁכְנָא אַתְקָם בְּעוֹבְדֵיהוֹן דְּבְנֵי נָשָׂא כְּדִין הֵהוּא יוֹמָא יוֹמָא דְחֲדוּא דְכֻלָּא וּמִשַׁח רַבּוּת קִדְיִשָּׁא אַתְרָק בְּהַנְהוּ בּוֹצִינִין וְנִהְרִין בְּלֵהוּ מָאן דְּגָרִים דָּא גָרִים לִיה (בְּהֵהוּא עֲלָמָא דְאַתִּי) דִּישְׁתְּזִיב בְּהָאֵי עֲלָמָא וְיֵהָא לִיה חַיִּים בְּעֲלָמָא דְאַתִּי הָדָא הוּא דְכְּתִיב (מְשֻׁלִי י"א) וּצְדָקָה תַּצִּיל מִמּוֹת. וּכְתִיב (שם ד') וְאֵרָח צְדִיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ הוֹלֵךְ וְאוֹר עַד גְּבוֹן הַיּוֹם:

Yosef le-Chok

יוסף לחוק

Ethical Teaching:

מוסר

Rabbeinu Yonah Sharei Teshuvah 15b

משערי תשובה לר"י דף ט' ע"ב

Everyone should be aware and understand that suffering inflicted by God, may He be blessed, is for man's own good. For if a person sinned before Him doing evil in His Eyes, God's rebuke has two benefits. Firstly, it atones for his sins and removes them, as it is written: "See my suffering and toil, and bear all my sins." (Psalms 25:18) And through the sicknesses that God brings upon his body, the illness of the soul is healed. For sin is an illness of the soul, as is written: "Heal my soul, for I have sinned against You." (ibid., 41:5) And it is said: "Let the inhabitant not say: I am sick; for the nation that dwells there will be forgiven its sin." (Isaiah 33:24) The second [benefit of God-inflicted suffering] is that it reproves [the sinner] and brings him back from his evil ways, as it is written: "But you will fear Me; you will accept reproof." (Zephaniah 3:7) But if he does not learn from the suffering, does not humble himself because of the reproof, and does not circumcise the foreskin of his heart, woe to his soul! For he has suffered afflictions and borne his sin, but his sin is not forgiven; rather, his punishment is doubled, as we have explained.

תִּדַע וְתִשְׁכַּל כִּי מוֹסֵר הַשֵּׁם יִתְפַּרֵּךְ לְטוֹבַת הָאָדָם כִּי אִם חָטָא אִישׁ לְפָנָיו וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינָיו מוֹסֵר הַשֵּׁם אֵלָיו לְשֵׁתִי תוֹעֲלִיּוֹת הָאָחָד לְכַפֵּר עַל חַטָּאָיו וְלִהְעֵבִיר אֶת עוֹנּוֹ כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים כה) רָאֵה עֲנִי וְעֲמָלִי וְשֵׂא לְכָל חַטָּאתִי. וּבִתְחִלָּתוֹאֵי הַגּוֹף אֲשֶׁר חָלָה הַשֵּׁם בּוֹ יִרְפָּא חוֹלֵי נַפְשׁוֹ כִּי הָעוֹן חוֹלֵי הַנֶּפֶשׁ כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם כא) רְפָאָה נַפְשִׁי כִּי חַטָּאתִי לֹךְ. וְנֶאֱמַר (ישעיה לג) וּבֹל יֵאמֵר שִׁכַּן חֲלִיתִי הָעַם הַיּוֹשֵׁב בְּהָ נִשׁוּא עוֹן. וְהַשְׁנִית לְהוֹכִיחוֹ וְלִהְשִׁיבוֹ מִדְּרָכָיו הָרָעִים כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (צפניה ג) אֲךָ תִירָאֵי אוֹתִי תִקְחֵי מוֹסֵר וְאִם לֹא קִבַּל הַמוֹסֵר וְלֹא נִחַת מִפָּנָי תוֹכַחָה וְלֹא מִלְ עֲרֻלַת לְבָבוֹ אוֹי לְנַפְשׁוֹ כִּי סָבַל יִסּוּרִין וְנִשָּׂא אֶת עוֹנוֹ וְלֹא נִרְצָה עוֹנוֹ אֲבָל נִכְפַּל עֲנִשׁוֹ כְּאֲשֶׁר בִּיאֲרֵנוּ:

Practical Law:

הלכה

Rambam, Laws of Prayer, Chapter 8

הרמב"ם הלכות תפלה פרק ח

(1) The prayer leader (*shaliach tzibbur*) fulfills the obligation of the public [for prayer]. How so? When he recites the prayers and they listen and answer: Amen after each blessing, it is as if they are praying. To whom does this apply? To someone who does not know how to pray. But one who knows how to pray does not fulfill his obligation except through his own prayer. (2) When does this apply?

א שְׁלִיחַ צִבּוּר מוֹצִיא אֶת הָרַבִּים יְדֵי חוֹבְתָן כִּי צִדַּר בְּשַׁעָה שֶׁהוּא מִתְפַּלֵּל וְהֵם שׁוֹמְעִין וְעוֹנִין אֲמֵן אַחֲרַי כֹּל בְּרָכָה וּבִרְכָה הֵרִי הֵם כְּמִתְפַּלְלִין. בְּמָה דְבָרִים אֲמוּרִים בְּשֵׂאִינוּ יוֹדַע לְהִתְפַּלֵּל אֲבָל הַיּוֹדַע אֵינוּ יוֹצֵא יְדֵי חוֹבְתוֹ אֲלָא בְּתַפְלַת עַצְמוֹ: ב בְּמָה דְבָרִים אֲמוּרִים

To other days of the year, [i.e.,] other than Rosh HaShana and the Yom Kippur of a *yovel* [jubilee] year. But on these two days, both those who know how to pray and those who do not know, can fulfill their obligation through the prayer leader. This is because on those days, the prayers include lengthy blessings, and most of the people who know them cannot concentrate their minds on them

as well as the prayer leader can. Therefore, if someone who knows how to pray wants to rely on the prayer of the leader to fulfill his obligation on these days, he may do so.

בְּשָׂאֵר יָמוֹת הַשָּׁנָה חוֹץ מֵרֵאשׁ הַשָּׁנָה וַיּוֹם הַכַּפּוּרִים שֶׁל שְׁנַת הַיּוֹבֵל אֲבָל בְּשָׁנֵי יָמִים אֵלוֹ שְׁלִיחַ צְבוּר מוֹצִיא אֶת הַיּוֹדֵעַ בְּשֵׁם שְׁמוּצִיא מִי שְׂאִינוֹ יוֹדֵעַ מִפְּנֵי שֶׁהֵם בְּרֻכּוֹת אַרְוֹכוֹת וְאִין רֹב הַיּוֹדְעִים אוֹתָן יְכוּלִין לְכוּיִן דַּעְתָּן בְּשְׁלִיחַ צְבוּר. לְפִיכָךְ אִם רָצָה הַיּוֹדֵעַ לְסַמּוֹךְ בְּשָׁנֵי יָמִים אֵלוֹ עַל תְּפִלַּת שְׁלִיחַ צְבוּר לְהוֹצִיאָו יְדֵי חוֹבָתוֹ הַרְשׁוֹת בְּיָדוֹ:

BEHALOTKHA FOR THURSDAY NIGHT

בהעלתך ליל ששי

צירוף יהוה

א וּמִלֵּיל י"י עִם מֹשֶׁה בְּמִדְבָּרָא דְסִינַי בְּשִׁתָּא תְּנִיתָא לְמַפְקֵהוֹן מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם בְּיַרְחָא קַדְמָאָה לְמִימְרָ: ב וַיַּעֲבֹדוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יַת פֶּסַחָא בְּזִמְנִיָּה: ג בְּאַרְבַּעַת עֶשְׂרָא יוֹמָא

שְׁלִישִׁי ט א וַיְדַבֵּר יְדוּהָ אֶל־מֹשֶׁה בְּמִדְבָּר־סִינַי בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִיית לְצֵאתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן לְאָמֹר: ב וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַפֶּסַח בְּמוֹעֵדוֹ: ג בְּאַרְבַּעַת

9 (1) The Lord spoke to Moshe in the Sinai Desert, in the second year of their exodus from the land of Egypt, in the first month, saying: (2) The Children of Israel shall make the Passover sacrifice in its appointed time. (3) On the

RASHI

רש"י

9 (1) **In the first month** — *The portion at the beginning of the Book [of Numbers] was not stated until Iyar (see Rashi 1:1). You learn from here that there is no chronological sequence in the Torah. But why did the Book not begin with this [chapter]? Because it is a disgrace to Israel that all the forty years that the Children of Israel were in the desert, they brought only this one Passover sacrifice (Sifri Beha'alotecha 1:18). [Although they were not obligated to bring another Passover sacrifice until they entered the Land, still the very fact that they were in the desert, is a disgrace; had they not sinned with the spies, they would not have been in the desert (see Rashi, Exodus 12:25)].* (2) **In its appointed time** — *Even [if it falls] on Shabbat; "in its appointed time"*

(א) בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן. פְּרָשָׁה שְׁבַרְאֵשׁ הַסֵּפֶר לֹא נֶאֱמְרָה עַד אֵיר, לְמַדְתָּ, (פֶּסַחִים פ"ק ספרי) שְׂאִין סֵדֶר מְקֻדָּם וּמְאֻחָר בַּתּוֹרָה. וְלָמָּה לֹא פָתַח בְּזוֹ? מִפְּנֵי שֶׁהוּא גְּנוּתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שְׁכָל אַרְבַּעִים שָׁנָה שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבָּר, לֹא הִקְרִיבוּ אֶלָּא פֶּסַח זֶה בְּלִבָּד: (ב) בְּמוֹעֵדוֹ. (שם) אִף בְּשַׁבָּת, בְּמוֹעֵדוֹ — אִף